

Sammanfattning åtgärd vid Storbäcksdammen, samråds- handling

Figurhänvisningarna i det här dokumentet hänvisar till figurerna i dokumenten:

- "Förslag till miljökonsekvensbeskrivning- Åtgärdande av vandringshinder för fisk i nedre del av Storbäcken" (MKB)

- "Samrådsredogörelse 2009-2014- åtgärdande av vandringshinder för fisk i nedre del av Storbäcken" (SAM)

Bakgrund

Storbäcken mynnar i Ostviksfjärden ca 12 km norr om Skellefteå. Ca 1,3 km uppströms dess mynning i havet finns sedan lång tid tillbaka en överfallsdamm som hindrar fisk och andra vattenlevande organismer från att vandra uppströms i vattendraget, dammen är alltså ett vandringshinder (MKB figur 1-4, sid 9-12). Dammen har idag ingen funktion utöver att hålla en uppströmsliggande vattenspegel (MKB figur 5 sid 12).

Storbäcken, nedströms Ostträsket, har av Vattenmyndigheten klassats till måttlig ekologisk status enligt EU:s vattendirektiv (MKB figur 16, sid 31). Kravet på Storbäcken är att ha god ekologisk status vilket innebär att det krävs åtgärder för att kunna uppnå det. Orsaken till att Storbäcken fått måttlig ekologisk status är främst den bristande "konnektivitet" dammen medför då dammen utgör ett definitivt vandringshinder för fisk och andra vattenlevande arter.

Länsstyrelsen Västerbottens län tillsände 2011-07-14 dammägarna Ostviks byamän och Östanbäcks samfällighetsförening en underrättelse om ett eventuellt krav om att åtgärda det vandringshinder som dammen är med utgångspunkt i Vattendirektivet och miljö kvalitetsnormen god ekologisk status (SAM, Bilaga 1).

Ostviks byamän och Östanbäcks samfällighetsförening har under 2012 skickat en begäran om att Skellefteå kommun ska ansöka om tillstånd hos mark- och miljödomstolen samt söka finansiering för att genomföra en åtgärd vid dammen så att den inte längre är ett vandringshinder för fisk (SAM, Bilaga 8). Skellefteå kommun beviljade föreningarnas begäran (SAM, Bilaga 9).

Under 2016 blev Skellefteå kommun beviljade statliga projektmedel för att kunna genomföra en åtgärd vid dammen.

Under ledning av byarna Ostvik och Östanbäck samt Skellefteå kommun har ett flertal informations- och samrådsmöten hållits 2010-2014 (SAM, Kapitel 1 och bilagor 4, 5, 12).

Länsstyrelsen beslutade 2013-07-15 att de planerade arbetena i Storbäcken inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan (SAM, Bilaga 10).

Åtgärden

Skellefteå kommun avser ersätta nuvarande överfallsdamm med en ny forssträcka med den nivåsättande forsacken/tröskeln placerad ca 65 m uppströms nuvarande dammläge (MKB, figur 6-7, sid 14-15). Den nya forssträckan får en lutning på ca 3 % vilket är nära den ursprungliga lutningen på 2,8 % som fanns i forsén före dammen byggdes. Att dammen ersätts med en forssträcka är för att åtgärda vandringshindret som dammen utgör, dvs. en forssträcka skapas där fisk ska kunna simma förbi.

Om fisk kan simma förbi en fors eller inte har mycket med lutningen i forsén att göra. För att få en lutning i den nya forsén som fisk kan simma förbi (lutning ca 3 %), även fiskarter som gädda, abborre m.fl. som är svagare simmare, behöver forssträckan vara längre än idag för att kunna få en lägre lutning. Det innebär att den vattenspegel som idag finns mellan befintlig damm och vägbron ca 80 m uppströms dammen då kommer att ersättas med en forsmiljö. Åtgärden kommer också att behöva sänka vattensytan med ca 1 m av de 1,8 m som dammen dämmer upp nivån idag för att kunna få en lutning i den nya forsén som fisk kan klara av att simma förbi. Sänkningen med 1 m kommer att påverka en sträcka på ca 900 m uppströms forsacken. Ungefär var strandlinjen kommer att hamna efter 1 m sänkning visas i MKB, figur 13-17, sid 26-28. Nedströms forsacken tillförs forssträckan stenblock i olika storlekar med meanderande (ringlande) djupfåra för att underlätta fiskvandring och för få ett naturligt utseende. För att undvika erosion efter sänkningen av vattennivån kommer enstaka strandpartier att stenskos (MKB, figur 8, sid 16). För att förhindra torrläggning av en ca 100 m lång sidofåra på bäcken avses också en inledning av mindre mängd vatten in i sidofåran att göras (MKB, figur 9, sid 17).

En utförligare beskrivning av åtgärden finns i dokumentet "Teknisk beskrivning Storbäcksdammen, samrådshandling".

Åtgärdsförslaget har utformats för att tillgodose gällande miljö kvalitetsnorm om god ekologisk status i vattendraget enligt det eventuella krav som Länsstyrelsen ställt på dammen, möjlighet till fiskvandring, underhållsansvar för dammen, ekonomi och samtidigt tillgodose närboendes önskemål om att inte sänka vattennivån mer än 1 m jämfört med dagens 1,8 m uppdämda nivå. Miljö kvalitetsnormen om god konnektivitet (dammen får inte längre vara ett vandringshinder) har vägt tyngst vid utredningen av åtgärdsalternativen eftersom det är grunden i det eventuella krav som Länsstyrelsen ställt på dammen.

Sex stycken alternativ till åtgärd vid dammen har utretts och utförlig information om alternativen samt varför just det här alternativet valts finns i MKB, kapitel 6 och i en sammanfattande tabell i MKB, tabell 2, sid 30.

Åtgärden beräknas möjliggöra vandring av fisk från havet upp i Storbäckens hela sträckning för ett flertal fiskarter, även för arter som är sämre simmare, vilket också är kravet för att kunna uppnå konnektivitet i vattendraget (dvs. inget vandringshinder). Åtgärden förväntas påverka såväl biologiska (fisk och andra vattenlevande arter) som hydromorfologiska (goda livsmiljöer i bäcken) faktorer positivt. På sikt kommer åtgär-

den även skapa en mer levande bäck eftersom fler arter ges möjlighet att röra sig fritt i bäcken och lek- och uppväxtområden för fisk görs tillgängliga. Med det följer en positiv inverkan på fiske och friluftsliv i området.

Påverkan

I samband med åtgärdens genomförande kan grumling temporärt förekomma. Mindre grumling kan även förekomma under en tid efter genomförande då finmaterial kan transporteras från tidigare uppdamd sträcka mellan ny forssträcka och befintlig damm. Grumling kommer att minimeras genom att arbeten genomförs under tid då vattenföringen är låg – normal samt att rivning av dammen sker stegvis från toppen. Sten från dammkroppen placeras successivt ut uppströms i den nya forssträckan och kommer att övertäcka ev. tidigare sedimenterat finmaterial. På lång sikt bedöms fysikalisk-kemiska faktorer återgå till ett mer naturligt tillstånd där vattnet i bäcken eroderar och deponerar material inom vattendraget som processen i ett naturligt vattendrag är.

I samband med åtgärdernas genomförande kommer också buller att uppstå då arbetena genomförs med grävmaskin och traktor. Arbetena kommer att genomföras under normal arbetstid på vardag mån – fre 07.00 – 17.00. Då arbetena genomförs under en begränsad tid bedöms att ljudnivåerna kan accepteras utan olägenhet.

Åtgärden bedöms ha stor ekologisk nytta och därför bedöms den tillfälliga påverkan av grumling och buller kunna accepteras utan olägenhet.

Åtgärden bedöms inte påverka mark- och vattenanvändning annat än "fiske och friluftsliv" som bedöms påverkas positivt. Landskapsbilden vid nuvarande damm kommer att förändras från en vattenspegel till en forsmiljö. Åtgärden berör inga riksintressen eller områdesskydd. Dammen har inventerats av Länsstyrelsen och inte bedömts vara kulturhistoriskt intressant.

Lämna synpunkter

Du har möjlighet att lämna in synpunkter på planerad åtgärd. Du lämnar dem senast den 21 april till Malin Isaksson, Fritidskontoret Skellefteå kommun enligt nedanstående kontaktuppgifter eller på det samrådsmöte som kommer att hållas i Ostvik och Östanbäcks byagård den 11 april kl. 18.00.

Kontaktuppgifter till Malin Isaksson, Fritidskontoret Skellefteå kommun:

E-post: malin.isaksson@skelleftea.se

Tel: 073-0658470

Adress Fritidskontoret: Skellefteå kommun, Bäckgatan 1, 931 34 Skellefteå. Märk kuvertet med Malin Isaksson.

